

Magyar tudományosság a világban Hírösszefoglaló – 2022. augusztus-szeptember

Hírek, események

EURÓPAI TRANZNACIONÁLIS METAEGYETEM KÉSZÜL – A BBTE IS RÉSZT VESZ A LÉTREHOZÁSÁBAN – Az EUTOPIA Európai Egyetemi Szövetség (<https://eutopia-university.eu/>), amelynek a BBTE is tagja, az egyike annak a 20 egyetemi szövetségnek, amelyeket az Európai Bizottság 2022. július 27-én, szerdán kiválasztott, hogy az elkövetkező 4 évben (plusz további 2 év), mintegy 14 millió euró kezdőtőkével, közösen egy európai transznacionális metaegyetemet hozzanak létre, integrált akadémiai képzésekkel, személyzettel és egyetemi terekkel. A 20 győztes egyetemi szövetség közül 16, így az EUTOPIA is, európai szinten már a leginkább előrehaladott szakaszban működnek egy metaegyetem létrehozásához (2. szakasz), 4 szövetség pedig új, induló stádiumban van még (1. szakasz) – olvasható az intézmény közleményében. Az EUTOPIA tagjai: a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem, a belgiumi Vrije Brussel, a franciaországi CY Cergy Paris, a svéd göteborgi, a szlovén ljubljana, a spanyolországi Pompeu Fabra, a nagy-britanniai Warwick, a portugál Nova Lisabona, az velencei Ca' Foscari, illetve a drezdai Műszaki Egyetem, s a szövetség törekvéseiben partnereire is számíthat (GUILD, Euronews), valamint olyan globális partnerekre, amelyek a maguk rendjén szintén profitálnak az EUTOPIA európai vezető szerepéből (afrikai, ázsiai, ausztráliai intézetek) <http://szabadsag.ro/>

NEMZETKÖZI KUTATÁSI PROJEKT A KLÍMAVÁLTOZÁS ERDŐKRE GYAKOROLT HATÁSAIVAL KAPCSOLATBAN – Ahogy arról korábban beszámoltunk, Tanszékünk is csatlakozott a MyGardenOfTrees nemzetközi projekthez, melynek keretében a klímaváltozás hatásait vizsgálják a bükk és jegenyefenyő magok csírázására és fejlődésére. Az Ukrajnában fennálló háborús helyzet ellenére is, munkatársaink folyamatosan gyűjtik az adatokat. Az eddigi tapasztalataink alapján az idei aszályos év nagyon megnehezíti a magoncok fejlődését, de mi továbbra is kitartóan fogjuk végezni a terepmunkát <https://kmf.uz.ua/hu>

BEREGSZÁSZBAN JELENT MEG ÉS LETÖLTHETŐ A VILÁGHÁLÓRÓL *A Kárpát-medence földrajza. Természet, társadalom, gazdaság, néprajz* című monográfia. Szerkesztette **Molnár József**, az MTA köztestületének külső tagja és **Papp Géza**. A kötet egy évtizeddel követi az Akadémiai Kiadó gondozásában napvilágot látott azonos című, a témában készült eddigi legnagyobb szabású összefoglalást. A munka célja nem a nevezett műnél mélyebb és alaposabb elemzés készítése volt, inkább egy olyan összeállítás, amely kisebb terjedelmével és kevésbé szakmai nyelvezetével az érdeklődők szélesebb köre számára jelenthet élvezhető olvasmányt, valamint részévé válhat a térség felsőoktatási intézményeiben oktató Kárpát-medence földrajza kurzus ajánlott irodalmának <https://kmf.uz.ua/>

OLVASÓCSALOGATÓ KÖTET AZ ERDÉLYI TUDOMÁNYOSSÁG FELLEGVÁRÁRÓL – A Ferencz József Tudományegyetem 1872–1945 közötti létezését foglalta kötetbe *Az erdélyi tudományosság fellegváráról* című kötetben **Gaal György** irodalom- és művelődéstörténész. A könyvet a 13. KMN-en az Erdélyi Múzeum-Egyesület székházában mutatták be – **Gaal György** kötete különleges könyv, amelyet böngészni, időnként olvasgatni kell. De kiindulópontja is a további kutatásoknak – fogalmazott **Egyed Emese** nyugalmazott BBTE-oktató, aki szerint a mű olvasócsalogató is. A kötet felsorolja az ismeretek forrásanyagát, képi, szöveges forrásokat, portrékat, évkönyveket, tanrendek címlapjait egyaránt. Ezek emlékeztetnek arra, hogy az egyetemi könyvtárban, levéltárban megtalálhatóak a letűnt idő bizonyosságai. *Fellegváróról beszél, ami magasztos, parnasszust jelent. Tudományosságról beszél, amely arra emlékeztet, hogy nincs oktatás tudományos kutatás*

nélkül – fogalmazott **Egyed Emese**. A könyvnek van egy elbeszélő, narratív része is, ami nem 1872-től indul, hanem visszamegy a múltba, a felekezeti egyetemalapítási kísérletek idejébe ... <http://szabadsag.ro/>

JOGTUDOMÁNY HATÁRON INNEN ÉS TÚL – A globalizáció társadalmi és jogi kihívásai címmel szerveztek nemzetközi tudományos konferenciát a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon. Az eseményen hét kutató adta elő kutatási témáját. A rendezvény több magyarországi egyetem közreműködésével jött létre. A magyarországi Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézetből többek között **Domaniczky Endre**, az intézmény vezető kutatója is tartott előadást. Kutatása során az intézmény névadójának, **Mádl Ferenc** köztársasági elnök életrajzát dolgozta fel. „**Mádl Ferenc** élete kevésbé ismert, ugyanis ő maga egy annyira szerény ember volt, hogy nem szeretett magáról, illetve a teljesítményeiről beszélni. Az egyik legjelentősebb huszadik századi magyar jogtudós volt. Két oldalról próbáltuk meg több éves munkával feltárni a munkásságát, a jogtudományi munkásságát, illetve a közéleti tevékenységét.” <https://pannonrtv.com/>

NEMZETKÖZI FINNUGOR KONGRESSZUST RENDEZTEK BÉCSBEN – Első alkalommal tartották Ausztriában a Nemzetközi Finnugor Kongresszust. Ezt a finnugor tanulmányok területén kiemelkedő fontossággal bíró eseményt idén először rendezték egy nem finnugor országban. A bécsi egyetem Finnugrisztika Tanszékére augusztus 21-27. között 19 országból több, mint 300 résztvevőt vártak. A Nemzetközi Finnugor Kongresszus (Congressus Internationalis Fenno-Ugristarum) a finnugor (uráli) nyelvek, kultúrák és történelmük kutatásának területén a legjelentősebb tudományos rendezvény. A kongresszust 1960 óta évente szervezik meg, ezúttal először az önálló államisággal rendelkező finnugor államokon és Oroszországon kívül. Az eredetileg 2020-ban időszzerű eseményt a pandémia miatt halasztották el, így a kongresszus történetében először öt év helyett hét év kihagyással érkeztek a szakemberek Ausztriába <https://volksgruppen.orf.at/>

A KOLOZSVÁRI AKADÉMIAI BIZOTTSÁG TUDOMÁNYKÖZ - BESZÉLGETÉSEK A TUDOMÁNYRÓL SOROZATÁNAK SORON KÖVETKEZŐ ESEMÉNYE volt: *Kollektív traumák, kulturális feldolgozás: narratívák, médiumok, toposzok I.* – A beszélgetést modetálta: **Virginás Andrea** (Média Tanszék, Sapientia EMTE, Kolozsvár) – Meghívták: **Margitházi Beja** (Filmtudomány Tanszék, ELTE, Budapest), **Szikszai Mária** (Néprajz és Antropológia Tanszék, BBTE, Kolozsvár), **Vallasek Júlia** (Újságírás Tanszék, BBTE, Kolozsvár) – A rendezvény a KAB YouTube-csatornáján utólag is megtekinthető. A YouTube-csatorna **ITT** elérhető <https://kab.ro/>

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET RENDEZVÉNYEI A 13. KOLOZSVÁRI MAGYAR NAPOKON – Az Erdélyi Múzeum-Egyesület idén is több rendezvénnyel járult hozzá a Kolozsvári Magyar Napok programkínálatához. A szakosztályok változatos tematikájú programokat szerveztek, melyeken nem csak Kolozsvár múltjából és jelenéből mutattak be fontos eseményeket, hanem szó volt az erdélyi magyar művelődést és tudományosságot alakító személyiségekről is, például **Gróf Teleki Sámuelről**, a marosvásárhelyi Teleki Téka alapítójának munkásságáról is, de **gróf Mikó Imre**, az EME alapítója és felesége közti levelezéséről is. Volt

rendezvény az Iris porcenlángyár történetéről, Kolozsvár vendéglátóipari múltjáról és a kolozsvári vívósport történetéről is, és olyan aktuális témák is terítékre kerültek, mint az energiatermelés és a környezetszennyezés. Teltházas tudományos előadásokra, kerekasztal-beszélgetésekre, emlékülésekre, könyvbemutatókra került sor, és idén sem maradt el a Házsongárdi séta, illetve a Kolozsvár belvárosában vezetett tematikus séta sem. Saját kiadványaival a könyvtárban is jelen volt az EME augusztus 17-21. között. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kiadójának legújabb és korábbi kiadványai idén is megvásárolhatóak voltak a 13. Kolozsvári Magyar Napok keretében megszervezett könyvvásáron <https://www.eme.ro/>

ÚJ, SZÁMÍTÓGÉP-TUDOMÁNY SZAKOT INDÍT AZ UNGVÁRI NEMZETI EGYETEM UKRÁN–MAGYAR OKTATÁSI–TUDOMÁNYOS INTÉZETE – A képzés az információkezelést és az információfeldolgozást állítja vizsgálati fókuszába elméleti és gyakorlati megközelítésben. Tárgya maga a számítógép, mint eszköz. A matematika egyik igen fiatal tudományága, amely az információfeldolgozó gépek (például számítógépek) tervezésének és működtetésének elméleti, matematikai alapjaival foglalkozik. Némileg elnagyoltan az algoritmusok általános elméletének is nevezhető <https://kiszoz.net/>

A SAPIENTIA ERDÉLYI MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEM OKTATÓI ÉS HALLGATÓI RÉSZT VETTEK AZ EUSECURE NYÁRI EGYETEMEN, AMELYET AZ OLASZORSZÁGI LECCÉBEN TARTOTTAK JÚLIUS 18–22. KÖZÖTT – Az egyhetes képzés során a hallgatók az Európai Unió biztonságát és rugalmas alkalmazkodóképességét érintő témákban hallgathattak előadásokat, melyeket sok esetben interaktív gyakorlati alkalmazások és feladatok kísérték <https://ms.sapientia.ro/>

Várható események, felhívások

V4+WB KUTATÁSI MENEDZSEREK ÉS ADMINISZTRÁTOROK HÁLÓZATA (RMA) „*LEARNING RMA BY DOING RMA: EMPOWERING RESEARCH MANAGERS AND ADMINISTRATORS THROUGH FORMATION'S MENTORSHIP PROGRAMME*” címmel szervez képzési mentorprogramot Ljubljánában 2022. szeptember 22-én. A projekt célja a Visegrádi Négyek (V4) és a nyugat-balkáni országok kutatási menedzseri és adminisztrátori (RMA) hálózatának megerősítése, hogy hozzájáruljanak a következő, EU által finanszírozott kutatási és innovációs (K+I) keretprogramban való sikeresebb részvételükhöz. Társfinanszírozók Csehország, Magyarország, Lengyelország és Szlovákia kormánya a Nemzetközi Visegrádi Alap Visegrad+¹ támogatásán keresztül. A projektpartnerek között van a budapesti Hétfá

Kutatóintézet és Elemző Központ valamint a Corvinus Egyetem mellett a kolozsvári székhelyű Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem is <https://www.formation-rma.eu/>

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS ÉS INTEGRÁCIÓ A TUDOMÁNYBAN (2022) – Megjelent a 12. Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó konferencia-felhívása – A Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács (vmat.rs, VMAT, Újvidék) meghirdette a 12. Vajdasági Magyar Tudóstalálkozót, amelyre szeptember 24-én kerül sor az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karán, Szabadkán (<https://vmat.rs/tudostalalkozo/>). A tanácskozás nemcsak egy a sok közül. A VMAT mint a vajdasági tudományosság ernyőszervezete több mint egy évtizede végzi küldetését a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) határon túli intézményes szerveződése keretében. E folyamat tükrözi a vajdasági magyar tudóstársadalom önszerveződési képességét és a Magyar Tudományos Akadémia integratív erejét is. Fontos kialakítani és felismerni régióink tudományos képviselőitnek lehetőségeit, a tágabb kontextusokat, a közös működés potenciáljait, megfogalmazni a kutatási, fejlesztési és innovációs stratégia megújulási irányait. A VMAT ezekkel a konferenciákkal nemcsak a magyar nyelvű tudományos

¹ Az alap küldetése a fenntartható regionális együttműködés ötletei előmozdítása Közép-Európában. A Visegrad+ Grants olyan projekteket támogat, amelyek hozzájárulnak a demokratizálódási és átalakulási folyamatokhoz kiválasztott országokban és régiókban, különösen a nyugat-balkáni EU-n kívüli országokban és a keleti partnerség országaiban.

gondolat és kommunikáció fejlődését segítette elő Vajdaságban, hanem intézményes formában képviselte a tudomány művelésével hivatásszerűen foglalkozókat, az egyetemi tanárokat, tanársegédeket valamint a főállású kutatókat <https://vmat.rs/>

XXVIII. NEMZETKÖZI VEGYÉSZKONFERENCIA – Október 27–29. között rendezik meg Nagyváradon a XXVIII. Nemzetközi Vegyészkonferenciát. A jelentkezési határidő: szeptember 25. – Helyszín: Nagyvárad, Római Katolikus Püspöki Palota, Hotel Continental Forum <https://www.emt.ro/>

A MAGYAR TUDOMÁNY NAPJA ERDÉLYBEN 2022 RENDEZVÉNYSOROZAT MEGNYITÓJÁRA ÉS A PLENÁRIS ELŐADÁSOKRA *Tudomány: út a világ megismeréséhez* címmel 2022. november 8-án kerül sor a Protestáns Teológiai Intézet dísztermében (Kolozsvár, Bocskai/A. Iancu tér 13. sz.). Ez alkalommal kerül sor a Gr. Mikó Imre-émlékplakettek átadására is. *Fiatal kutatók a tudomány szolgálatában* címmel – a különböző szakterületek és intézmények képviselőiben – a fiatal generáció változatos kutatási témáiba és ezek eredményeibe is betekinhetnek majd a résztvevők, melyek tükrözik tudományos törekvéseik irányát és a jövőbeni lehetőségeket <https://www.eme.ro/>

MTNE 2022 - ERDÉLYI TERMÉSZETTUDOMÁNYI KONFERENCIA (ETK-21) – Az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) Természettudományi Szakosztálya A Magyar Tudomány Napja Erdélyben Fórumhoz kapcsolódóan (21. Fórum) az idén is megszervezi az Erdélyi Természettudományi Konferenciát (ETK-21) 2022. november 19-én. A Konferencia munkálatait az eddigi gyakorlatnak megfelelően a biológia, fizika, földtudományok, kémia, környezettudományok szekciókban tartják. A rendezvény fő célja lehetőséget biztosítani a természettudományok különböző területeit művelők számára az egymás munkájával való találkozásra. A Konferencia hivatalos nyelve magyar és angol. Tervezett programját a Szakosztály honlapján (www.eme.ro/termeszet) mielőbb közzéteszik, illetve arról a részvételi szándékukat 2022. október 16-ig jelző személyeket körlevélben tájékoztatják. A bemutatott előadások/poszterek 1-1 oldalas magyar, illetve angol nyelvű kivonatát a Konferencia Programfüzetében közlik. A teljes dolgozat, a 4 oldalas meg nem haladó terjedelmű, nyomdakész kéziratát a szokásos szaklektorálás után az Acta Scientia Transylvanica (Múzeumi Füzetek) 2021/2022-es ISSN számmal rendelkező kötetének megfelelő füzetében (Biologica, Chemica, Physica, illetve Geologica–Geographica) van mód megjelentetni <https://www.eme.ro/>

MTNE 2022 - XXIII. MŰSZAKI TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK – FELHÍVÁS – Az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya és a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kara az idén hibrid-konferencia formájában szervezi meg a XXIII. Műszaki Tudományos Ülésszakot, a Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében, 2022. november 19-én. Immár hagyománynak számít, hogy a Kárpát-medencei magyar tudományos élet aktív és fiatal képviselői értékes gondolataikat, tapasztalataikat osztják meg egymással, a tudományos töltetű, de kötetlen és baráti beszélgetések során, amelyek az előadásokat kísérik. Jelentkezési határidő: 2022. szeptember 10. – A lektorált tanulmány leadási határideje: 2022. október 10. <https://www.eme.ro/>

VAJDASÁGI MAGYAR TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA – FELHÍVÁS – November 24–27. között rendezik meg Újvidéken a 21. Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferenciát, melynek top-témája a béke. A jelentkezési határidő: október 1. – A konferenciára minden 35 éven aluli, itthon vagy Magyarországon tanuló vajdasági egyetemi hallgató, főiskolás, doktorandusz és kutató jelentkezhet magyar nyelvű tudományos/művészeti pályamunkával (dolgozat, előadás, alkotás stb.), amely önálló tudományos/művészeti kutatásokra épül a jelentkező felsőoktatási tanulmányainak szakterületéről. Korlátozott számban (max.50) jelentkezhetnek külföldi egyetemisták, doktoranduszok, 35 éven aluli kutatók (max.ötvenen) a Kárpát-medence más régióiból (Magyarország, Románia, Szlovákia, Kárpátalja, Horvátország stb.) is. A konferencia nemzetközi jellegű, a mintegy 100 vajdasági résztvevő mellett a Kárpát-medence minden régiójából érkeznek résztvevők <https://vmtkd.edu.rs>

Portré

INTERJÚ BITAY ENIKŐVEL, AZ EME ELNÖKÉVEL – Bitay Enikő akadémikust, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagját, a Sapiaentia EMTE egyetemi tanárát választotta az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) első női elnökévé a 2022. március 26-án megtartott tisztújító közgyűlésén. A közgyűlésen a teljes vezetőség megújult: **Keszeg Vilmos**, aki az EME elnöke volt négy évig, ezután alelnökként folytatja tevékenységét, alelnök lett továbbá **Bódisz György** főorvos, **Kerekes László** egyetemi tanár (aki sajnos azóta elhunyt), valamint **Sipos Gábor** akadémikus, történész, főtktár **Bogdándi Zsolt** történész – Az 1859-ben **Mikó Imre** által alapított Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) a legnagyobb múlttal rendelkező akadémiai jellegű erdélyi magyar tudományos társulat. Sajátos szervezeti felépítésű egyesület, amely

integráló keretintézményként működik, ugyanakkor saját kutatócsoportokkal, saját kiadóval rendelkezik, tudományos könyvtárakat is fenntart, valamint hozzátartoznak a különböző erdélyi városokban alakult fiókszervezetek is. Együttműködése és kapcsolata a Magyar Tudományos Akadémiával ma is példaértékű. Az EME 2022 márciusában megválasztott elnökével az egyesület jelenéről és jövőjéről beszélgettek – „...Az EME aktív tagjai képezik legfontosabb belső hajtóerőnket, nélkülük nincs könyvtár, nincs tudományszervezés, nincs kiadott könyv, és nem valósul meg a tudós társadalom közösségi léte. Kisebbségi helyzetünkben ugyanolyan jelentőséggel bír tudományművelő intézményünk, mint iskoláink és templomaink. Ezt is jól meghatározott rendszerbe szükséges összehangolni. Az EME múltja, hagyománya, értékrendje kötelez mindannyiunkat, tartást ad, s hiszem, hogy mindazt, amit eddig itt közösen létrehoztunk, a jövőben is fenn tudjuk tartani, eredményesen működtetni, akkor ez már önmagában a jövő záloga. Ehhez én alázattal és nyitottsággal viszonyulok ...”
<https://mta.hu/>